

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Fylkeskommunene - alle

Deres ref.

Vår ref.

Dato

17/1414

16.1.2018

Fylkeskommunenes rolle og ansvar på landbruks- og matområdet – overordna forventninger og tilskudd til rekruttering og kompetanseheving i landbruket i 2018

1. Generelt

Vi viser til Prp1 S (2017-2018) for Landbruks- og matdepartementet, Innst. 8 S (2017-2018) og Stortingets budsjettvedtak for 2018 av 11.12.2017. I dette brevet trekker departementet opp forventninger til fylkeskommunenes arbeid for 2018 på landbruks- og matområdet.

2. Fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle

Av Prp.1 S (2017-2018) framgår det at de overordna målene for landbruks- og matpolitikken er matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Jordbrukspolitikken skal legge til rette for økt matproduksjon, økt effektivitet og styrket konkurransekraft for jordbruksnæringen og tilhørende verdikjede. Regjeringen vil legge til rette for at flere unge ønsker seg inn i næringen, og vil bygge ned hindringer for de som vil øke matproduksjonen. Videre vil regjeringen arbeide for at det samla ressursgrunnet til landbrukseiendommen skal utnyttes bedre, og vil stimulere til økt vekst og verdiskaping innen andre landbruksbaserte næringer utenom tradisjonelt landbruk. Det skal legges til rette for økt verdiskaping fra skogen bl.a. gjennom satsing på infrastruktur, bedre kapitaltilgang til investeringer, økt omsetningskrav til biodrivstoff og satsing på forskning, utvikling og innovasjon.

Regjeringen har som mål at regionreformen skal legge til rette for en positiv samfunnsutvikling i alle deler av landet basert på regionale fortrinn, forutsetninger og prioriteringer. Reformen skal bidra til samordnet oppgaveløsning, samordning av sektorer og prioriteringer, og til sektorovergripende initiativer i regionen. Følgende meldinger med tilhørende innstillinger fra næringskomiteen - Meld. St. 11 (2016-2017) *En framtidrettet jordbruksproduksjon*, Meld. St. 6 (2016-2017) *Konkurransedyktig skog- og trenæring*, Meld. St. 31 *Vekst og gründerskap innen landbruksbaserte næringer*, samt strategien *Opplevelser for einkvar smak (2017)* og bioøkonomistrategien *Kjente ressurser – uante muligheter (2016)* - vil være et viktig bakteppe når fylkeskommunene skal fylle rollen og ansvaret som regional samfunnsutvikler på landbruks- og matområdet.

Regionale strategier og program for landbruket er i dag i stor grad en integrert del av fylkeskommunenes regionale planarbeid, og ses i sammenheng med bruken av fylkeskommunenes midler til næringsutvikling. Dette innebærer et handlingsrom for regionalt folkevalgt nivå som samfunnsutvikler på landbruks- og matområdet. Slik departementet ser det, er det et potensial for å videreutvikle og forsterke koblingen mellom landbruk og øvrig regionalt utviklingsarbeid gjennom regional plan. I den sammenheng er det viktig at fylkeskommunenes næringspolitiske arbeid ses i sammenheng med fylkeskommunenes forsterka ansvar for regional kompetansepolitikk, og at det er god samordning på tvers av fylkeskommunens ulike ansvarsområder.

Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU), som består av regionale næringsprogram, regionale miljøprogram og regionalt skog- og klimaprogram, skal revideres innen 1.1.2019, jf. Prp. 141 S (2016-2017). Det vises til eget brev fra departementet av 20.9.2017 der nærmere føringer for dette arbeidet er omtalt.

Trøndelag fylkeskommune vil fra 1.1.2018 gjennomføre et toårig forsøk med ansvar for regionalt næringsprogram i landbruket. Rammene for forsøket er omtalt i brev fra departementet av 13.11.2017.

Regjeringen har laget en jordvernstrategi som Stortinget behandlet i desember 2015, jf. vedlegg 4 i Prp 127 S (2014–2015). I denne strategien peker regjeringen på at de regionale areal- og transportplanene er et viktig verktøy for å balansere jordvernet opp mot storsamfunnets øvrige behov. Stortinget fastsatte ved behandlingen av strategien et mål om at den årlige omdisponeringen av dyrka jord gradvis må komme under 4 000 dekar innen 2020, jf. Innst. 56 S (2015-2016). Departementet vil i den sammenheng trekke fram Regional plan for bærekraftig arealutvikling i Vestfold fylkeskommune. Planens tydelige mål om vern av matjordareal i fylket var bakgrunnen for at fylkeskommunen vant den nasjonale jordvernprisen for 2017. Nasjonal jordvernpris skal deles ut annet hvert år, og departementet kommer tilbake til ny utlysning i 2019.

3. Rekruttering og kompetanseheving i landbruket

I februar 2017 la regjeringen fram en kompetansepolitisk strategi sammen med partene i arbeidslivet (*Nasjonale kompetansepolitisk strategi 2017-2021*). Strategien har som mål å bidra til at enkeltmennesker og virksomheter har kompetanse som gir Norge et konkurransedyktig næringsliv, en effektiv og god offentlig sektor, og gjør at færrest mulig står utenfor arbeidslivet. Parallelt med dette har regjeringen i meldingen om *Berekraftige byar og sterke distrikt* uttrykt forventninger om at fylkeskommunene utarbeider regionale kompetansestrategier (Meld. St. 18 (2016-2017), s 50), og at det regionale og nasjonale arbeidet sees i sammenheng.

Det er viktig at behovet for rekruttering av næringsutøvere i landbruket med høy og relevant kompetanse integreres i fylkeskommunene arbeid med regionale kompetansestrategier. I den sammenheng må arbeidsmarked, næringsutvikling og kompetanseutvikling ses i en helhet.

Kompetanseheving i landbruket må sees i sammenheng med andre sektorer, og med utviklingspotensialet som ligger i forskning og innovasjon. I landbrukssektorens innovasjonsarbeid er det potensiale for å benytte ordningene tilknyttet FORREGION-programmet, der fylkeskommunene er en viktig pådriver.

Fylkeskommunene har en sentral rolle som eiere av videregående skoler med utdanningsprogram naturbruk. Fylkeskommunenes ansvar for fagskolene er styrket gjennom meldingen *Fagfolk for fremtiden* (Meld.St.9 2016-2017) der det ligger en rekke tiltak for å styrke fagskolen som en attraktiv høyere yrkesfaglig utdanning. I arbeidet med regionale kompetansestrategier bør også behovet for fagskoleutdanning i landbruket vurderes nærmere.

3.1 Tilskudd til rekruttering og kompetanseheving i landbruket

I jordbruksoppgjøret i 2017 ble det satt av 14 mill. kroner til fylkeskommunenes arbeid innen rekruttering og kompetanseheving i landbruket i 2018.

Mål og retningslinjer for tilskuddsordningen:

Det overordna målet for ordningen er å bidra til rekruttering og kompetanseheving av næringsutøvere som kan ivareta og styrke verdiskapingen i landbruket regionalt. Ubrukt bevilgning kan ikke benyttes innenfor andre sektorområder fylkeskommunene har ansvar for, eller til generell drift av naturbrukslinjene i de videregående skolene.

Prioriterte områder bør være:

- Tiltak som bidrar til å styrke rekrutteringen til landbruks- og gartnerutdanningen og til høyere utdanning i landbruksfag.

- Tilskudd til kompetansehevede tiltak og støtte til etter- og videreutdanningstilbud for næringsutøvere i landbruket.

Tilskuddet til rekruttering og kompetanseheving må ses i sammenheng med andre ordninger for rekruttering og kompetanseheving i landbruket, og det oppfordres til samarbeid med andre aktører og andre fylkeskommuner med tanke på regionale satsinger. Det er viktig å tilby regionale etter- og videreutdanningstilbud som gir kunnskap næringsutøverne har særskilt behov for i den enkelte produksjon.

Fylkeskommunene vil fortsatt ha mulighet for å bruke midlene til rekruttering og kompetanseheving for å supplere finansieringen av et voksenagronomtilbud etter nasjonal modell.

Utbetaling av tilskuddsmidlene

Tilskuddsmidlene til rekruttering og kompetanseheving vil bli fordelt fylkesvis etter samme fordelingsnøkkel som for 2017, se tabell under. For Oslo og Akershus vil midlene bli fordelt til Akershus fylkeskommune. Midlene blir overført fra Landbruksdirektoratet primo juli 2018.

	Fordeling 2017	% fordelt	Fordeling 2018
Aust-Agder	560 000	2,8	392 000
Vest-Agder	640 000	3,2	448 000
Telemark	740 000	3,7	518 000
Vestfold	600 000	3,0	420 000
Buskerud	900 000	4,5	630 000
Østfold	760 000	3,8	532 000
Rogaland	1 600 000	8,0	1 120 000
Hordaland	1 200 000	6,0	840 000
Hedmark	1 420 000	7,1	994 000
Oppland	1 640 000	8,2	1 148 000
Møre og Romsdal	1 480 000	7,4	1 036 000
Sogn og Fjordane	1 600 000	8,0	1 120 000
Oslo og Akershus	680 000	3,4	476 000
Trøndelag	3 140 000 (tidligere N-T og S-T)	15,7	2 198 000
Nordland	1 420 000	7,1	994 000
Troms	960 000	4,8	672 000

Finnmark	660 000	3,3	462 000
Sum	20 000 000	100,0	14 000 000

Behandling av klager på vedtak i fylkeskommunen

Enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen som er behandlet i medhold av disse retningslinjene, kan klages inn til fylkestinget eller den fylkestinget har gitt fullmakt.

Rapport og kontroll på bruken av midlene til rekruttering og kompetanseheving

Fylkeskommunene skal innen 1. februar 2019 sende LMD en skriftlig rapport på bruken av midlene til rekruttering og kompetanseheving.

I rapporteringen skal det:

- Gis en kort beskrivelse av type tiltak og prosjekter som har mottatt tilskudd, og hvordan midlene ses i sammenheng med øvrige regionale midler knyttet til rekruttering og kompetanseheving.
- Fylles ut informasjon i vedlagte skjema (vedlegg 1) over bruken av tilskuddsmidlene per 31.12.2018, og antall deltagere på kompetansehevende tiltak og etter- og videreutdanningstilbud (der det mulig å dokumentere).

Det tas forbehold om adgang for departementet, Landbruksdirektoratet og Riksrevisjonen til å iverksette kontroll med opplysningene som er gitt og at midlene brukes etter forutsetningene.

3.2 Nasjonal modell for voksenagronomen

I jordbruksoppkjøret i 2017 ble partene enige om å sette av 11 mill. kroner til etablering og drift av en nasjonal modell for et voksenagronomtilbud fra skoleåret 2018 i regi av de fylkeskommunale naturbruksskolene. Fylkeskommunene mottok i oktober 2017 et brev fra departementet der det ble redegjort for innholdet i den nasjonale modellen, og om muligheten for fylkeskommunene til å søke midler til finansiering av et slikt tilbud. Søknadsfrist var 1. januar 2018. Det er i tillegg satt av 2 mill. kroner til utvikling av felles digitale løsninger i forbindelse med etablering av nasjonale modell for voksenagronomopplæring. Fylkeskommunene vil bli orientert i eget brev om fordeling av midler til etablering av voksenagronomen.

4. Fylkeskommunenes innspill til jordbruksoppkjøret 2019

Med bakgrunn i rollen og ansvaret som regional samfunnsutvikler inviteres fylkeskommunene også i 2018 til å komme med innspill til jordbruksforhandlingene for 2019. Frist for innsending av innspill er 1. februar 2019.

5. Dialog i 2018

For å sikre en helhetlig gjennomføring av den nasjonale landbrukspolitikken vil det være viktig å etablere møteplasser for videreutvikling av samarbeidet mellom fylkesmannen og regionalt folkevalgt nivå slik Stortinget har lagt til grunn, jf. Prp. 84 S (2016-2017) Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå. Departementet tar derfor sikte på å gjennomføre en felles samling for fylkesmennene, fylkeskommunene og Innovasjon Norge i løpet av 2018. Vi vil komme nærmere tilbake til tidspunkt og innhold for en slik samling.

Med hilsen

Geir Dalholt (e.f)
avdelingsdirektør

Wenche Østrem
avdelingsdirektør

Kopi:

- Fylkesmennene - alle
- Innovasjon Norge
- Landbruksdirektoratet
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Norges Bondelag
- Norges Bonde- og småbrukarlag
- Matmerk
- KS
- Riksrevisjonen

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer